

سبک‌کالی

اُستادانه

همانند یک اُستاد یاد بگیرید!

خلاصه تفسیر موضوعی قرآن ویراست دوم جمعی از نویسندگان

فهرست مطالب

۲	بخش اول: مباحث مقدماتی
۲	فصل اول : انس با قرآن
۵	فصل دوم: شناخت قرآن
۸	فصل سوم : تفسیر قرآن
۱۳	بخش دوم: معارفی از قرآن
۱۳	فصل اول: خدا در قرآن
۱۹	فصل دوم: جهان های دیگر
۲۳	فصل سوم : اهداف آفرینش
۲۶	فصل چهارم: قرآن و علم
۳۱	فصل پنجم: قرآن و بهداشت روان
۴۰	فصل ششم: سنت های الهی
۴۵	فصل هفتم : ازدواج
۵۰	فصل هشتم: روابط خانوادگی (آیین همسررداری)
۵۴	فصل نهم: روابط اجتماعی (آیین مهرورزی)

فصل اول : انس با قرآن

پیامبر رحمت (ص) همچون پدری مهربان و طیبی درد آشنا، ما را به قرآن فرامی خواند و تمسک به این نسخه شفا بخشی را رمز رسیدن از فتنه ها معرفی می کند.

بدین سان تمسک به قرآن دریچه ای از ملکوت بر آدمیان می گشاید و آنان را از دام غفلت ها و اسارت فتنه ها رها کند، به حق و « بهشت گمشده خویش » رهنمون می سازد.

مراتب انس با قرآن

ایمان به قرآن اصلی ترین بخش از اندیشه و باور دینی هر میلمان است. بی شک تجلی این ایمان و عینیت یافتن آن در اندیشه، سلوک عملی و زندگی فردی و اجتماعی، در گرو انس، ارتباط و تعامل با قرآن (پس از ایمان به الهی بودن قرآن) است.

انس و ارتباط با قرآن از مرتبه پائین آغاز می شود و تا مراتب بالا ادامه می یابد. ممکن است بی توجهی، غفلت، بی برنامهگی و یاموانع دیگر، انسان را همواره در مرتبه پائین از انس با قرآن متوقف سازد، و از این سو شاید توجه، برنامه ریزی، تلاش و جدیت نیز انسان مؤمن را به عالی ترین مراتب انس با قرآن برساند. مراتب انس با قرآن را می توان پنج مرتبه دانست، که به آن می پردازیم:

۱- گوش فرا دادن و نظر کردن به آیات قرآن:

نخستین و عام ترین مرتبه انس و ارتباط با قرآن « استماع » و توجه به آیات آن است. خداوند گوش فرا دادن و سکوت به هنگام تلاوت آیات آسمانی را موجب نزول لطف و رحمت الهی می داند.

امام صادق (ع) می فرماید: هرکس به حرفی از قرآن گوش فرا دهد. (بدون آنکه آنرا قرائت کند) ثوابی برایش نوشته می شود و گناهی از او پاک می گردد. و درجه ای بالا می رود. ارسوی دیگر، نظر کردن به آیات قرآن نیز خود نوعی انس و ارتباط با قرآن به شمار می آید. امام صادق (ع) می فرماید: نگاه کردن در قرآن عبادت است. در روایت دیگری پیامبر (ص) چهار نگاه را عبادت خداوند دانسته است. « نگاه به علی بن ابیطالب، نظر به والدین همراه بالطف و رحمت، نظر در قرآن و نظر به کعبه عبادت است»

۲- تلاوت قرآن :

تلاوت که نوعی ذکر زبانی است مورد تأکید برخی آیات نیز قرار گرفته است. برای مثال، خداوند در سوره مزمل پس از فرا خواندن پیامبر به شب زنده داری، او را به تلاوت قرآن در دل شب امر می کند.

امام علي (ع) مي فرمايد : « كسي كه به تلاوت قرآن انس گيرد، جدايي دوستان او را به وحشت نمي اندازد»

امام صادق (ع) مي فرمايد : « بر شما باد تلاوت قرآن ؛ زيرا درجات بهشت براساس تعداد آيات قرآن است. روز قيامت كه فرا رسد به قاري قرآن گفته مي شود بخوان و بالا برو، پس چون آيه اي بخواند درجه اي بالا مي رود.»

شايسته است تلاوت قرآن با طهارت، ترتيب (شمرده شمرده خواندن) و صوت نيكو و حزين باشد. همچنين مستحب است قاري قرآن در آغاز تلاوت (حتي قرائت يك آيه) «اعوذبا لله من الشيطان الرجيم» را بگويد.

و بايد هنگام تلاوت، ادب حضور در پيشگاه كتاب خدا را رعايت نمود.

۳- درك معاني ومفاهيم قرآن :

آنان كه قادر نيستند صرفاً با تلاوت آيات معاني قرآن را نيز دريابند مي بايد با ترجمه آيات با مفاهيم اوليه مورد نظر قرآن آشنا شوند. در اين مرحله انسان مؤمن با بسياري از مفاهيم، پيام ها، دستورالعمل ها، نكات اخلاقي و عبادي وداستان هاي پيامبران و ويژگيهاي زندگي دنياوي، برزخ، جهان آخرت و بهشت آشنا مي شود. مهمترين زمينه ها ي لازم اين مرحله آشنائي با زبان وادبيات عرب وآگاهي از لغات ومفردات الفاظ قرآن كريم است. ز و ورود به مراحل پيشرفته شناخت قرآن نيز به شمار مي آيد.

۴- تفسير قرآن :

شناخت جامع ومنسجم مفاهيم وپيام هاي قرآن در گرو تفسير آن است. در پرتو تفسير، ارتباط معنائي بسياري از آيات آشكار مي شود. آگاهي از تفسير قرآن از نگاه اهل بيت (ع) از ارزش وجايگاه ويژه اي برخوردار است.

در تفسير قرآن علاوه بر شناخت واژگان وتركيب جملات، فراهم ساختن ابزارهاي ديگري از قبيل آگاهي از شأن نزول آيات ، علوم قرآني، علوم منطق، روايات وسنت وبرخي از علوم ديگر نيز ضرورت مي يابد. در حقيقت تفسير نوعي تلاش فكري است تا مفسر به وسيله آن پيام ، هدايت ها وطرح جامع قرآن آگاهي يابد.

تفسير را از آن جهت ارجمندترين علوم دين شمرده اند كه از يك سو فرد را به صورت مستقيم با كلام خداوند مرتبط مي كند. وسوي دگر ذهن وزندگي انسان را رنگي ديگر مي بخشد. وانان كه تخصص وعلم تفسير را ندارند بهتر است كه تفسير هاي موضوعي مفسران را مطالعه فرمايند.

۵- تدبر در قرآن:

تدبر در آيات قرآن بالاترين نوع انس و ارتباط با قرآن است.

تدیر عبور از سطوح اولیه و مفاهیم ظاهری آیات و ورود اندیشمندان به لایه های ژرف برای کشف حقایق پنهانی است. حقایقی که بدون توجه و ژرف اندیشی بر ما آشکار نمی شود. در حقیقت تدبر، جریان فکری، روحی است که از نوعی ارتباط میان عقل و قلب پدید می آید.

قرآن کریم درباره اهمیت تدبر میفرماید: افلا یتدبرون القرآن أم علی قلوب أففلها (آیا به آیات قرآن نمی اندیشند؟ یا مگر بر دلهایشان قفلهایی نهاده شده است؟

امام علی (ع) می فرماید: ژرف اندیشی در قرآن را بهار دل ما دانسته است. « و قرآن را بیاموزید که آن زیباترین سخن است و در آن ژرف بیندیشید که بهار دل هاست »

در پرتو تدبر، قرآن جانی دوباره می گیرد و اسرار نهفته آن آشکار می شود. با تدبر در قرآن است که آدمی در شمار پرهیز گاران قرار می گیرد.

در این مرحله دیگر هیچ سخنی، حکایتی بشارتی و اندازی در قرآن کهنه و غریبه نمی ماند و همه یکپارچه پیام، لطف، شفا، رحمت و شفقت می شوند.

امام علی (ع) می فرماید: « آگاه باشید که قرائت قرآن هنگامی که در آن تدبر نباشد، هیچ خیری ندارد. »

شایان ذکر است که تدبر در قرآن نیز خود درجاتی دارد که بر حسب کمیت و کیفیت تدبر متفاوت است. جامع ترین و عمیق ترین درجه تدبر در قرآن همان است که به پیامبر گرامی (ص) و عترت پاکش (ع) اختصاص دارد.

بالاترین حد تدبر متعلق است به پاک شدگان (انهُ لقرآن کریم فی کتاب مکنون لا یمسه الا المطهرون)

ثمره انس با قرآن

مقام معظم رهبری در این باره می گوید:

انس با قرآن، معرفت اسلامی رادر ذهن ما قوی تر و عمیق تر می کند، و بدبختی جوامع اسلامی به خاطر دوری از قرآن و حقایق و معارف آن است. در آیات قرآن، توجه و تنبه و تدبر نیست، لذا کشورهای اسلامی عقب مانده اند.

